

الله الرحمن الرحيم

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: مدیریت ورزشی

عنوان:
بررسی ویژگی‌های روان‌شناختی (شناختی و شخصیتی)
دوچرخه‌سواران نخبه موفق

استاد راهنما:
دکتر کامبیز کامکاری

استاد مشاور:
دکتر فرشاد تجاری

پژوهشگر:
ادگار شمعونیان

زمستان ۱۳۸۹

ISLAMIC AZAD UNIVERSITY
Central Tehran Branch
Faculty of Physical Education and Sport Science
"M.A" Thesis
On sport management

Subject:

**The Survey Of Psychological Character (Personality
And Cognitive) In Elite Cyclist**

Advisor:

Dr.Kabmiz Kamkary

Consulting Advisor:

Dr.Farshad Tojari

By:

Edgar shamounian

winter 2011

با تشکر از:

جناب آقای دکتر کامبیز کامکاری که همواره با نکته‌سنجی‌ها و دقت عملشان در راه هرچه بهتر گشتن این پایان‌نامه تلاش کردند و **آقای دکتر تجاری** که راهنمایی‌های فراوانی را در طی مراحل مختلف انجام این پایان‌نامه به اینجانب ارائه نمودند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱ چکیده

فصل اول کلیات تحقیق

۳	۱.۱ مقدمه
۴	۲.۱ بیان مسأله
۶	۳.۱ اهمیت و ضرورت تحقیق
۷	۴.۱ اهداف تحقیق
۷	۵.۱ فرضیه‌های تحقیق
۸	۶.۱ متغیرهای تحقیق

فصل دوم ادبیات و پیشینه تحقیق

۱۳	۱.۲ هوش
۱۳	۱.۱.۲ درآمدی بر هوش
۱۵	۲.۱.۲ تعریف هوش
۱۸	۳.۱.۲ طبقه‌بندی هوش
۲۰	۴.۱.۲ نظریه‌های هوش
۳۷	۲.۲ سخت‌رویی
۳۷	۱.۲.۲ درآمدی بر سخت‌رویی
۳۹	۲.۲.۲ سخت‌رویی و فشار روانی
۴۱	۳.۲.۲ تاریخچه سخت‌رویی
۴۴	۴.۲.۲ رویکرد انسان‌گرایی در زمینه تعهد
۵۰	۵.۲.۲ رویکرد رفتارگرایی شناختی (اسنادگرایی) در زمینه کنترل
۵۶	۶.۲.۲ رویکرد شناخت‌گرایان به چالش
۵۹	۳.۲ درآمدی بر شخصیت
۶۴	۱.۳.۲ تعاریف و مفاهیم شخصیت
۶۵	۲.۳.۲ عوامل تعیین‌کننده شخصیت
۶۵	۳.۳.۲ شکل‌گیری شخصیت
۶۵	۴.۳.۲ شیوه‌های ارزیابی شخصیت
۶۷	۵.۳.۲ مراحل رشد شخصیت
۶۸	۶.۳.۲ نظریه‌های شخصیت و اهمیت مطالعه آن
۶۹	۷.۳.۲ رویکردهای روانشناسی شخصیت
۷۸	۸.۳.۲ عوامل مؤثر در شخصیت

۸۰ ۴.۲ پیشینه تحقیق
	فصل سوم
	روش تحقیق
۸۷ ۱.۳ طرح تحقیق
۸۷ ۲.۳ جامعه تحقیق
۸۸ ۳.۳ نمونه و روش نمونه‌گیری
۸۸ ۴.۳ ابزار اندازه‌گیری
۸۸ ۱.۴.۳ مقیاس هوشی تهران - استانفورد-بینه
۹۵ ۲.۴.۳ پرسشنامه سخت‌رویی مدي و کوباسا
۹۷ ۳.۴.۳ پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا (MMPI-2RF)
۹۹ ۵.۳ مدل آماری

فصل چهارم **تجزیه و تحلیل داده‌ها**

۱۰۱ مقدمه
۱۰۲ ۱.۴ آمار توصیفی
۱۰۲ ۱.۱.۴ ویژگی‌های دموگرافی
۱۰۵ ۲.۱.۴ متغیرها
۱۰۸ ۲.۴ یافته‌های استنباطی
۱۱۱ ۳.۴ یافته‌های جانبی

فصل پنجم **بحث و نتیجه‌گیری**

۱۲۴ ۱.۵ بحث و نتیجه‌گیری
۱۲۷ ۱.۵ پیشنهادهاي تحقیق
۱۲۷ ۱.۲.۵ پیشنهادهاي مبتني بر یافته‌ها
۱۲۷ ۲.۲.۵ پیشنهادهاي روش‌شناختي
۱۲۸ ۳.۵ محدودیت‌هاي تحقیق
۱۲۹ پیوست
۱۴۲ منابع
۱۵۲ چکیده انگلیسی

فهرست جداول

عنوان

صفحه

۸۸	جدول شماره ۱.۳ سطوح نمونه‌برداری
	جدول شماره ۲.۳ روایی محتوایی مرتبط با خرده‌آزمون‌ها و حیطة‌های دهگانه مقیاس هوشی
۹۳	استانفورد- بینه
۱۰۲	جدول شماره ۱.۱.۱.۴ توزیع فراوانی مرتبط با متغیر «گروه» نمونه‌های تحقیق
۱۰۳	جدول شماره ۲.۱.۱.۴ توزیع فراوانی مرتبط با متغیر «رده سنی» نمونه‌های تحقیق
۱۰۴	جدول شماره ۱.۱.۱.۴ توزیع فراوانی مرتبط با متغیر «گروه ورزشی» نمونه‌های تحقیق
۱۰۵	جدول شماره ۱.۲.۱.۴ شاخص‌های آماری مرتبط با بررسی متغیرهای تحقیق در نمونه‌های تحقیق
۱۰۶	جدول شماره ۲.۲.۱.۴ شاخص‌های آماری مرتبط با بررسی متغیرهای تحقیق در نمونه‌های تحقیق
۱۰۷	جدول شماره ۳.۲.۱.۴ شاخص‌های آماری مرتبط با بررسی متغیرهای تحقیق در نمونه‌های تحقیق
۱۰۸	جدول شماره ۱.۲.۴ t تک گروهی بررسی وضعیت موجود «نیمرخ شناختی» دوچرخه‌سواران تیم ملی
۱۰۹	جدول شماره ۲.۲.۴ t تک گروهی بررسی وضعیت موجود «نیمرخ سرسختی روانی» دوچرخه‌سواران تیم ملی
۱۱۰	جدول شماره ۳.۲.۴ t تک گروهی بررسی وضعیت موجود «نیمرخ شخصیتی» دوچرخه‌سواران تیم ملی
۱۱۱	جدول شماره ۱.۳.۴ آزمون‌های چندمتغیری مرتبط با متغیرهای وابسته «تعهد»، «چالش» و «کنترل»
۱۱۲	جدول شماره ۱.۳.۴ MANOVA - TWO WAY مرتبط با جدول شماره ۱.۳.۴
۱۱۳	جدول شماره ۲.۳.۴ آزمون‌های چندمتغیری مرتبط با متغیرهای وابسته «استدلال سیال»، «دانش»، «استدلال کمی»، «پردازش دیداری-فضایی» و «حافظه فعال»
۱۱۴	جدول شماره ۲.۳.۴ MANOVA - TWO WAY مرتبط با جدول شماره ۲.۳.۴
۱۱۵	جدول شماره ۳.۳.۴ آزمون‌های چندمتغیری مرتبط با متغیرهای وابسته «هیپوکندریا»، «افسردگی»، «هیستری»، «جامعه‌سنجی»، «پارانویید»، «اضطراب و تنش»، «اسکیزوئید» و «مانیا»
۱۱۶	جدول شماره ۳.۳.۴ MANOVA - TWO WAY مرتبط با جدول شماره ۳.۳.۴
۱۱۸	جدول شماره ۴.۳.۴ رگرسیون چند متغیری جهت پیش‌بینی «هیپوکندریا» از طریق «نیمرخ شناختی» و «نیمرخ سرسختی روانی»
۱۱۸	جدول شماره ۵.۳.۴ رگرسیون چند متغیری جهت پیش‌بینی «افسردگی» از طریق «نیمرخ شناختی» و «نیمرخ سرسختی روانی»
۱۱۹	جدول شماره ۶.۳.۴ رگرسیون چند متغیری جهت پیش‌بینی «هیستری» از طریق «نیمرخ شناختی» و «نیمرخ سرسختی روانی»
۱۱۹	جدول ضرایب رگرسیون مرتبط با جدول شماره ۶.۳.۴

- جدول شماره ۷.۳.۴ رگرسیون چند متغیري جهت پیش‌بینی «جامعه‌سنجی» از طریق «نیمرخ شناختی» و «نیمرخ سرسختی روانی» ۱۲۰
- جدول شماره ۸.۳.۴ رگرسیون چند متغیري جهت پیش‌بینی «پارانوئید» از طریق «نیمرخ شناختی» و «نیمرخ سرسختی روانی» ۱۲۰
- جدول شماره ۹.۳.۴ رگرسیون چند متغیري جهت پیش‌بینی «اضطراب و تنش» از طریق «نیمرخ شناختی» و «نیمرخ سرسختی روانی» ۱۲۱
- جدول شماره ۱۰.۳.۴ رگرسیون چند متغیري جهت پیش‌بینی «اسکیزوئید» از طریق «نیمرخ شناختی» و «نیمرخ سرسختی روانی» ۱۲۱
- جدول شماره ۱۱.۳.۴ رگرسیون چند متغیري جهت پیش‌بینی «مانیا» از طریق «نیمرخ شناختی» و «نیمرخ سرسختی روانی» ۱۲۲

فهرست شکل‌ها

صفحه	عنوان
۱۰۲.....	نمودار مرتبط با جدول شماره ۲.۱.۱.۴
۱۰۳.....	نمودار مرتبط با جدول شماره ۲.۱.۱.۴
۱۰۴.....	نمودار مرتبط با جدول شماره ۲.۱.۱.۴

چکیده

در این تحقیق به ویژگی‌های روان‌شناختی دوچرخه‌سواران تیم ملی ایران در دو رده سنی جوانان و بزرگسالان در دو گروه سرعتی و استقامتی پرداخته شده و سؤال اصلی تحقیق بدین شرح مطرح گردید که ویژگی‌های روانشناختی (شخصیتی- شناختی) متضمن موفقیت ورزشی دوچرخه‌سواران نخبه ایران چیست؟ جامعه آماری تحقیق حاضر را تمامی دوچرخه‌سواران تیم ملی ایران در دو رده سنی جوانان و بزرگسالان در دو گروه استقامتی و سرعتی تشکیل می‌دهند. با توجه به اینکه تعداد اعضای جامعه آماری نیز ۲۲ نفر می‌باشند و طرح تحقیق حاضر نیز توصیفی بوده و از نوع زمینه‌یابی می‌باشد، نمونه‌گیری به عمل نیامده و تمامی جامعه آماری به عنوان نمونه مدنظر قرار گرفته‌اند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش، عبارتند از مقیاس هوشی تهران - استانفورد-بینه، پرسشنامه سخت‌رویی مدی و کوباسا و پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا (MMPI-2RF)، که توسط کامکاری و شکرزاده (۱۳۸۸) رواسازی، اعتباریابی و استانداردسازی شده است. در نهایت، با استفاده از مدل آماری تحلیل واریانس دوطرفه و رگرسیون چندمتغیری، به آزمون سؤالات تحقیق پرداخته و در نهایت مشخص شد تفاوت چندانی بین نیمرخ هوشی دوچرخه‌سواران ایرانی با استانداردهای هوشی وجود ندارد و تنها حافظه فعال این افراد بالاتر از حد نرمال است؛ میزان تعهد، کنترل و سرسختی روانی (در کل) در دوچرخه سواران بالاتر از حد متوسط یا مورد انتظار است در حالیکه میزان چالش، از حد مورد انتظار جامعه پایین تر است و میزان بروز ویژگی‌های افسردگی، هیستری، جامعه‌ستیزی، اسکیزوئید و مانیا در دوچرخه‌سواران در حد مورد انتظار جامعه است ولی ویژگی‌های پارانوئید و اضطراب و تنش در آنها بالاتر از حد مورد انتظار و ویژگی هیپوکندریا کمتر از حد مورد انتظار یا نرم جامعه است.

فصل اول

(کلیات تحقیق)

۱.۱ مقدمه

مدیریت ورزشی به عنوان یکی از رشته های نوین در شاخه های گوناگونی انشعاب یافته است که از جمله می توان به روان شناسی ورزشی اشاره کرد، مباحث مدیریت ورزشی با روان شناسی ورزشی ارتباط نزدیکی داشته و همواره می توان پیوند این دو رشته علمی را در زمینه مدیریت ورزشکاران نخبه و ایجاد فضای مساعدی در نظر گرفت، شاخه جدیدی از پیوند دو رشته علمی مدیریت ورزشی و روان شناسی بوجود آمده تحت عنوان مدیریت روان شناسی ورزشی^۱ شناخته می شود (زرتشتیان، ۱۳۸۶).

مباحثی از قبیل بهداشت روانی، انگیزش ورزشی، توانمندی شناختی و عزت نفس به عنوان سازه های روان شناختی محسوب می گردند که هم در مدیریت ورزشی و هم در روان شناسی ورزش کاربرد دارد باید بتوان شیوه های نوینی را برای شناسایی بهداشت روانی، ویژگی های شخصیتی، نیمرخ هوشی و خلاقیت ورزشکاران نخبه طراحی و تدوین نمود از این طریق بتوان بستر مناسبی را برای ارتقا عملکرد ورزشی فراهم ساخت (کامکاری، ۱۳۷۶).

بهداشت روانی از ابعاد سازنده ای تشکیل شده که در زمینه های شخصیتی مطرح می شود و می توان پرسشنامه شخصیتی چند وجهی مینه سوتا را به عنوان ابزاری مفید برای اندازه گیری ویژگی های شخصیتی با تاکید بر سازه بهداشت روانی تعریف نمود، همچنین از مهمترین سازه های روان شناسی ورزش که در عملکرد ورزشی ورزشکاران نخبه حائز اهمیت است می توان به نیمرخ هوشی اشاره نمود بنابراین نیمرخ هوشی، نیمرخ شخصیتی و نیمرخ بهداشت روانی به عنوان مهمترین سازه های روان شناختی محسوب می گردند که عملکرد ورزشکاران نخبه را تحت تاثیر قرار می دهد (شاهین طبع، ۱۳۸۸).

ویژگی های شخصیتی دوچرخه سواران نخبه با دوچرخه سواران مبتدی متفاوت است همواره روان شناسان ورزش دوچرخه سواری تلاش می کنند تا بهداشت روانی دوچرخه سواران سرعتی را ارتقا داده و شیوه های متناسبی را برای کنترل هیجان ارائه دهند آنان با توسعه توانایی های شناختی می توانند استدلال کمی در دوچرخه سواران استقامتی را بهبود

¹ - Management sport psychology

بخشیده و برنامه ریزی دقیق تری را برای زمان بندی حرکات متناسب از قبیل فرار های ناگهانی ایجاد نمایند (سهرابی، ۱۳۸۷).

در تحقیق غلام‌شاهی و کامکاری ۱۳۸۸ که به شناسایی اثر بخشی مداخلات روان شناختی با رویکرد هیجان مداری الیس بر بهداشت روانی بانوان دوچرخه سوار تیم ملی صورت گرفت و مشخص گردید که این افراد نیازمند خدمات مشاوره ای بوده و وضعیت بهداشت و روانی مطلوبی را تجربه نمی کنند علاوه بر آن ارتباط معنی داری بین بهداشت روانی و عملکرد وجود داشته و با افزایش بهداشت روانی می‌توان شاهد ارتقاع عملکرد ورزشی بانوان دوچرخه سوار بخصوص در گروه‌های استقامتی می‌باشند (غلام‌شاهی، ۱۳۸۸).

از این رو در تحقیق حاضر بررسی و شناسایی ویژگی های روان شناختی تیم ملی جوانان و بزرگ سالان مردان دوچرخه سوار پرداخته و تلاش می‌گردد تا پس از توصیف دقیق نیمرخ هوشی، به نیمرخ شخصیتی و سر سختی روانی بتوان به ارتباط این سه سازه روان شناختی در دوچرخه سواران نخبه پرداخت.

۲.۱ بیان مسئله

ابهامات گوناگونی پیرامون عوامل روان‌شناختی موثر بر موفقیت ورزشی وجود دارد که هنوز هم نمی‌توان ویژگی‌های روان‌شناختی تعیین کننده موفقیت در رکوردهای دوچرخه سواری و مقام‌های مسابقات بین‌المللی را عنوان نمود از این رو ضعف دانش نظری و تناقض پیشینه تحقیق پیرامون نحوه تاثیر گذاری عوامل روان‌شناختی، منبع مسئله حاضر می‌باشد. ویژگی‌های روان شناختی با سازه‌های روان شناختی سرو کار داشته و به دو طیف عمده تحت عنوان ویژگی‌های شخصیتی و شناختی مطرح می‌شود. ویژگی‌های شخصیتی با الگو های شخصیتی بهداشت روانی و ضعف های شخصیتی سرو کار دارند. در حالی که ویژگی های شناختی با توانایی های ذهنی همانند هوش و خلاقیت مرتبط است. در تحقیقاتی که پیرامون عوامل موثر بر موفقیت ورزشی صورت گرفته است مشخص گردیده است که بهداشت روانی می‌تواند موفقیت ورزشی را افزایش دهد (بشارت، ۱۳۸۴). علاوه بر آن سر سختی روانی موجبات افزایش موفقیت روانی را فراهم می‌سازد (کامکاری و شکرزاده، ۱۳۸۶).

در نهایت، مشخص گردیده است که توانایی های شناختی و نیمرخ هوشی در ورزش‌های مهارتی سهم نقش تعیین‌کننده‌ای دارد (شاهین طبع، ۱۳۸۷). با توجه به پیشینه تحقیق می‌توان

مشخص نمود که در ورزشهای دوی استقامت، نیمرخ هوشی تأثیر چندانی را بر جای نمی‌گذارد (استین^۱، ۲۰۰۶). علاوه بر آن در ورزش کاراته اثرات معنی‌دار بهداشت روانی بر موفقیت دست‌نیافته شده است (حاجیان، ۱۳۸۱) در ورزش هندبال نیز مشخص گردیده است که سرسختی روانی، هوش و خلاقیت در ورزشکاران موفق و غیر موفق تفاوت معنی‌داری را نشان نمی‌دهد؛ با این وجود، با توجه به تناقض پیشینه تحقیق می‌توان مسئله را شناسایی سهم و نقش نیمرخ هوش، نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ سرسختی روانی بر موفقیت ورزشی دوچرخه سواران نخبه ایرانی در نظر گرفت.

هرچند که در برخی از تحقیقات مشخص گردیده است که سرسختی روانی ورزشکاران نخبه از دیگر افراد بالاتر است (کامکاری و شکرزاده، ۱۳۸۶) ولی با این وجود هنوز هم نمی‌توان دلایل معتبر و مستندی را پیرامون ویژگی‌های سرسختی روانی دوچرخه سواران تیم ملی ارائه نمود و در این زمینه ابهامات گوناگونی وجود دارد. اینگونه ابهامات در زمینه نیمرخ هوشی دوچرخه سواران تیم ملی نیز عنوان می‌شود. در پیشینه تحقیق خارج از کشور به توانایی فزاینده دوچرخه سواران سرعت در پردازش جسمی-دیداری و استقامت در استدلال کمی تأکید شده است (مارنیوس^۲ ۲۰۰۸، لینکوین^۳ ۲۰۰۰). ولی هنوز هم در این زمینه اطلاعات مستندی در زمینه ویژگی‌های شناختی و به خصوص نیمرخ هوشی دوچرخه سواران تیم ملی بدست نیامده است و در این زمینه نیز خلاء نظری و فقدان یافته‌های تجربی مشاهده می‌شود.

در نهایت، سؤال اصلی تحقیق حاضر را می‌توان به شرح زیر مطرح نمود:

ویژگی‌های روان‌شناختی (شخصیتی-شناختی) دوچرخه‌سواران تیم ملی چگونه است؟

همچنین، با تأکید بر سؤال اصلی تحقیق، سؤال‌های فرعی به شرح زیر مطرح می‌شوند:

- نیمرخ شناختی (هوش) دوچرخه‌سواران تیم ملی چگونه است؟

- نیمرخ سرسختی روانی دوچرخه‌سواران تیم ملی چگونه است؟

- نیمرخ شخصیتی دوچرخه‌سواران تیم ملی چگونه است؟

¹ -Stine

² -Marnius

³ - Lincuine

۳.۱ اهمیت و ضرورت تحقیق

دوچرخه سواری به عنوان یکی از رشته های مدال آور المپیک و مسابقات آسیایی محسوب می شود که نزدیک به ۱۸۰ مدال را در رشته های انفرادی و گروهی را شامل می شود با توجه به ظرفیت های چشم گیر رشته مذکور در کشورمان باید بتوان بستر مناسبی را برای فراهم سازی فرضیه های علمی در رشته دوچرخه سواری ایجاد نمود و این اقدامات تنها در پرتو تخصص گرای علمی و در رویکرد پژوهشی امکان پذیر است.

توسعه تغذیه ورزشی برای دوچرخه سواران یا اشاعه تغذیه ورزشی دوچرخه سواری، بدن سازی دوچرخه سواری و از همه مهمتر روان شناسی ورزش دوچرخه سواری به عنوان اقدامات راهبردی محسوب گردیده که در دراز مدت می تواند ستون های استواری برای خیمه افکنی یافته های علمی- پژوهشی در ورزش دوچرخه سواری است.

بررسی دقیق ویژگی های شخصیتی و نیمرخ بهداشت روانی و هوشی دوچرخه سواران نخبه ایرانی و مقایسه آن با استانداردهای بین المللی باعث می شود که نیاز سنجی ورزشی را در نظر گرفته و اقدامات کاربردی را برای کاهش شکاف عمیق بین وضعیت موجود و مطلوب صورت داد.

پس از بررسی دقیق ویژگی های روان شناختی دوچرخه سواران در دو رده سنی جوانان و بزرگسالان و دوگروه سرعتی و استقامتی، اطلاعات مفیدی برای مداخلات روان شناختی و فراهم شده و از این طریق می توان توانمندی روان شناختی دوچرخه سواران نخبه را افزایش داد. با شناسایی نیمرخ هوشی دوچرخه سواران می توان به مداخلات روان شناختی در زمینه های شناختی از قبیل توجه، تمرکز، بازیابی تمرکز، استدلال کمی، پردازش دیداری- فضایی و... دست یافت زیرا توانمندیهای شناختی در برنامه ریزی برای اقدامات تمرین و مسابقه دوچرخه سواران سرعت و استقامت حائز اهمیت است. دوچرخه سواران استقامتی که توانایی برنامه ریزی فرارهای مناسب را بااستناد به استدلال کمی نداشته باشد از حداکثر قابلیت خویش استفاده نکرده است. در دوچرخه سواران سرعتی که پردازش دیداری-فضایی را توسعه نداده باشند در شرایط پر استرس شیرجه های ناقصی را انجام داده و تعادل مطلوبی را با استفاده از قواعد آیرودینامیک بدست نمی آورد.

از دستاوردهای این تحقیق می‌توان برنامه ریزی چند بعدی در زمینه مداخلات روان شناختی بخصوص در سازه بهداشت روانی استفاده به عمل آورد و محتوای مناسبی را با تاکید بر نیازهای روان شناختی دوچرخه‌سواران تیم ملی صورت داد، این اقدامات به عنوان ماموریت ویژه روان‌شناسی ورزش کاربردی محسوب گردیده که به عنوان ابزاری در مدیریت ورزشی جای دارد.

۴.۱ اهداف تحقیق

با تاکید بر طبقه‌بندی اهداف به دو نوع بنیادی و کاربردی، می‌توان عنوان کرد که هدف تحقیق حاضر در حیطه تحقیقات کاربردی جای می‌گیرد. در تحقیقات کاربردی، هدف پژوهشگر به برطرف کردن مسائل و مشکلات معطوف بوده؛ درحالی‌که هدف از تحقیقات بنیادی، افزایش دانش و معلومات می‌باشد. از این رو، تحقیق حاضر نیز با پیروی از مفروضات تحقیقات کاربردی، با یک هدف اصلی، سه هدف فرعی و یک هدف کاربردی سر و کار داشته که به شرح زیر مطرح می‌شوند:

۱.۴.۱ هدف اصلی

شناسایی نیمرخ روان‌شناختی (شخصیتی و شناختی) متضمن موفقیت ورزشی دوچرخه‌سواران تیم ملی ایران

۲.۴.۱ اهداف فرعی

شناسایی نیمرخ شناختی (استدلال سیال، دانش، استدلال کمی، پردازش دیداری-فضایی و حافظه فعال) دوچرخه‌سواران تیم ملی

شناسایی نیمرخ سرسختی روانی (تعهد، کنترل و چالش) دوچرخه‌سواران تیم ملی

شناسایی نیمرخ شخصیتی (با تاکید بر مقیاسهای بالینی) دوچرخه‌سواران تیم ملی

۳.۴.۱ هدف کاربردی

ارائه راهکارهای روان‌شناسی ورزش برای ارتقاء عملکرد ورزشی دوچرخه‌سواران

۵.۱ فرضیه‌های تحقیق

در این تحقیق، با سه فرضیه سروکار داشته که به شرح زیر مطرح می‌شود:

فرضیه صفر ۱: بین نیمرخ شناختی دوچرخهسواران تیم ملی با نرّم جامعه، تفاوت معنی-داری وجود ندارد.

فرضیه صفر ۲: بین نیمرخ سرسختی روانی دوچرخهسواران تیم ملی با نرّم جامعه، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

فرضیه صفر ۳: بین نیمرخ شخصیتی دوچرخهسواران تیم ملی با نرّم جامعه، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

۶.۱ متغیرهای تحقیق

در این تحقیق، با دو متغیر مستقل تحت عنوان گروه (استقامتی و سرعتی) و رده سنی (جوان و بزرگسال) و همچنین، سه متغیر وابسته تحت عنوان نیمرخ شناختی، نیمرخ سرسختی روانی و نیمرخ شخصیتی سروکار داشته که به تعریف نظری و عملیاتی آن‌ها پرداخته می‌شود:

۱.۶.۱ گروه ورزشی

تعریف نظری: عبارت است از مجموعه‌ای از افراد با ویژگی‌های آنثروپومیک یکسان که توانایی‌های مشابهی دارند و بر حسب این توانایی‌ها با یکدیگر رقابت میکنند.

تعریف عملیاتی: دوچرخهسوارانی که در مسابقات پیست و رشته‌های سرعتی مانند ۲۰۰ متر، یک کیلومتر، المپیک اسپرینت و... شرکت می‌کنند به عنوان دوچرخهسوار سرعتی نام‌برده می‌شود و دوچرخهسوارانی که در مسابقات جاده و رشته‌های استقامتی مانند تورنومنت‌ها، تایم تریل‌ها و مسابقات تک مرحله‌ای و... شرکت می‌کنند به عنوان دوچرخهسواران استقامتی نام‌برده می‌شود که متغیری کیفی و گسسته (دوارزشی) بوده که در مقیاس اسمی اندازه‌گیری می‌شود.

۲.۶.۱ رده سنی

تعریف نظری: جداسازی دوچرخهسواران بر حسب سن که به دو گروه جوانان و بزرگسالان انجام می‌شود.

تعریف عملیاتی: با توجه به سن تقویمی و رجوع به شناسنامه متولیدین کمتر از ۱۸ سال به عنوان جوانان و بیشتر از ۱۸ سال به عنوان بزرگسالان در نظر گرفته می‌شوند که متغیری کیفی و گسسته (دوارزشی) بوده که در مقیاس اسمی اندازه‌گیری می‌شود.

۳.۶.۱ نیمرخ شناختی

تعریف نظری: يك استعداد كلي براي شناخت و درك در جهان خود و برآورده کردن انتظارات آن تعریف کرد که شامل توانایی‌های فرد برای تفکر منطقی، اقدام هدفمند و برخورد موثر با محیط می‌باشد (شریفی درآمدی، ۱۳۷۸). که در این تحقیق شامل پنج عامل استدلال سیال، دانش، استدلال کمی‌نگر، پردازش تجسمی – دیداری و حافظه فعال می‌باشد.

تعریف عملیاتی: نیمرخ شناختی در این تحقیق نمره‌ای است که از طریق مقیاس هوشی استانفورد- بینه به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

استدلال سیال

تعریف نظری: استدلال سیال، توانایی حل مسائل و مشکلات کلامی و غیرکلامی با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی است.

تعریف عملیاتی: استدلال سیال در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق سؤالات مرتبط با عامل استدلال سیال در مقیاس هوشی استانفورد – بینه به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

دانش

تعریف نظری: دانش، به مجموعه اطلاعاتی اطلاق می‌شود که از طریق مدرسه و یا در محیط منزل به خردسال انتقال می‌یابد.

تعریف عملیاتی: دانش در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق سؤالات مرتبط با عامل دانش در مقیاس هوشی استانفورد – بینه به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

استدلال کمی

تعریف نظری: توانایی برای سروکار داشتن با ارقام و حل مسائل کمی را که در حیطه توانایی محاسبات انجام می‌گیرد، تحت عنوان استدلال کمی مطرح می‌شود.

تعریف عملیاتی: استدلال کمی در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق سؤالات مرتبط با عامل استدلال کمی در مقیاس هوشی استانفورد – بینه به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

پردازش دیداری- فضایی

تعریف نظری: در مواقعی که آزمودنی توانایی مشاهده الگوها را در راستای جهت‌گیری

تجسمي و کشف روابط داشته باشد، پردازش دیداری- فضایی عنوان می‌گردد.

تعریف عملیاتی: پردازش دیداری- فضایی در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق سؤالات مرتبط با عامل پردازش دیداری- فضایی در مقیاس هوشی استانفورد - بینه به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

حافظه فعال

تعریف نظری: طبقه‌ای از فرایندها که اطلاعات متنوعی را در حافظه بلندمدت اندوزش می‌کند و مورد بازبینی، ذخیره یا انتقال قرار می‌دهد، به عنوان حافظه فعال شناخته می‌شود (کامکاری، ۱۳۸۶).

تعریف عملیاتی: حافظه فعال در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق سؤالات مرتبط با عامل حافظه فعال در مقیاس هوشی استانفورد - بینه به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

۴.۶.۱. نیمرخ سرسختی روانی

تعریف نظری: سخت‌رویی^۱ به فرد امکان می‌دهد تا وی به شیوه‌ای با رویدادهای استرس‌زای زندگی روبرو شود که تأثیر آنها در زندگی به حداقل برسد. فردی که دارای این ویژگی است، رویدادهای استرس‌زای زندگی را بصورت رویدادهای ناچیز و پیش‌پا افتاده تلقی می‌کند. سخت‌رویی، یک تیپ شخصیتی است که با تعهد قوی نسبت به کار، ارزشها، اهداف، لذت بردن از تغییر به عنوان چالش نه تهدید و احساس کنترل درونی بر زندگی مشخص می‌شود. اشخاصی که از ویژگی سخت‌رویی برخوردار است دارای سه ویژگی تعهد^۲، چالش^۳ و کنترل^۴ هستند.

تعریف عملیاتی: سرسختی روانی در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق پرسشنامه سرسختی روانی مدی و کوباسا به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

تعهد

تعریف نظری: تعهد یعنی التزام عمیق به هر چیزی که انجام می‌دهند و گرایشهای شدیدتر به اینکه شخص فعالیتها را معنی‌دار بدانند و براساس ایدئولوژی، جهان‌بینی و اعتقادی خاص اقدام کند. این روند معرف مفهوم سازی و گرایش‌های

1. Hardiness
2. Commitment
3. Challenge
4. Control

شناختی افراد است که تلاش دارند تا برای هرگونه اقدام و رفتارهای زندگیشان معنی و مفهوم خاصی را مطرح سازند. (کوباسا، ۲۰۰۳).

تعریف عملیاتی: تعهد در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق سؤالات مرتبط با تعهد در پرسشنامه سرسختی روانی مدی و کوباسا (۴، ۱، ۸، ۱۱، ۱۴، ۱۷، ۲۰، ۲۳، ۲۶، ۲۹، ۳۲، ۳۸، ۳۹، ۴۱، ۴۴، ۴۷، ۵۰) به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

چالش

تعریف نظری: معرف این است که تغییرات و حوادث، به عنوان يك چالش و یا مبارزه بوده و فرصتی برای رشد و پیشرفت است. چالش معرف حالتی است که شخص برای مقابله با رخدادهای محیطی، توانمندی خویش را به محك آزمون می‌گذارد (کوباسا، ۲۰۰۳).

تعریف عملیاتی: چالش در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق سؤالات مرتبط با چالش در پرسشنامه سرسختی روانی مدی و کوباسا (۲، ۶، ۹، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۱، ۲۴، ۲۷، ۳۰، ۳۳، ۳۶، ۳۷، ۴۰، ۴۳، ۴۶، ۴۹) به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

کنترل

تعریف نظری: معرف این است که هر کس می‌تواند زندگی و وقایع پیرامون خود را به وجود آورد و زمان حاضر و گذشته را رقم زده و هرگز جبر مفهومی ندارد. مفهوم کنترل معرف اختیار و اراده شخصی است و این باور را در ذهن افراد جلوه‌گر می‌کند که هر کس می‌تواند محیط پیرامون خود را تحت انقیاد و کنترل خویشتن قرار دهد و انسان بازیچه سرنوشت نیست. (کوباسا، ۲۰۰۳).

تعریف عملیاتی: چالش در این تحقیق، نمره‌ای است که از طریق سؤالات مرتبط با چالش در پرسشنامه سرسختی روانی مدی و کوباسا (۳، ۵، ۷، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۹، ۲۲، ۲۵، ۲۸، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۴۲، ۴۵، ۴۸) به دست می‌آید که متغیری کمی و پیوسته بوده که در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری می‌شود.

۵.۶.۱ نیمرخ شخصیتی